

a jejími bezprostředními následky pro Tádžiky, na což navazuje následující kapitola o likvidaci Bucharského emirátu a o vytvoření bolševických státních útvarů. Od páté kapitoly se již dostáváme ke vytváření tádžického státního útvaru, a to v procesu Stalinova „národního rozhraničení“, což podrobněji rozebírá šestá kapitola v souvislosti s vytvořením Tádžické ASSR. Sedmá kapitola se pak zabývá čistkami v tádžické republikové stranické organizaci, které směřovaly proti oportunistům a nacionalistům. Osmá kapitola se zabývá genezí tádžického jazyka a jeho psané formy v tomto období, devátá je věnována ekonomické rekonstrukci Tádžikistánu a desátá jeho zahraničním vztahům. Do roku 1929 se autor posunul v jedenácté kapitole, kde popisuje vznik Tádžické SSR, nově osamostatněné od Uzbeké SSR. Předposlední kapitola se zabývá poslední „teritoriální bitvou“, a to rozparcelováním Surchandarejské oblasti. Samotný závěr práce přitom hodnotí sovětské období poměrně pozitivně.

Publikace obsahuje přílohy s dokumenty z historie formování tádžického státu a národa.

Jan Procházka

Robert Bidelaux, Ian Jeffries, *The Balkans: A Post-Communist History*. London: Routledge, 2007, 620 s.

Objemný svazek je koncipován jako doprovodná publikace k titulu *A History of Eastern Europe: Crisis and Change*, vydanému oběma autory z britské univerzity ve Swansea v roce 1998. Na rozdíl od svého předchůdce se titul *The Balkans* příliš nevěnuje širším souvislostem regionu ani společenským a kulturním otázkám jako spíše novodobé historii balkánských států od 80. let 20. století s akcentem na jejich současnou politickou a ekonomickou transformaci. Autoři tentokrát upřednostnili analýzu jednotlivých států před syntetičtější přístupem (Balkán jako celek, otázka balkánské identity) z toho důvodu, aby se dvě zmíněné knihy obsahově nepřekrývaly. Čtenáře tak postupně seznamují s turbulentním vývojem událostí v Albánii, Bulharsku, Rumunsku, Chorvatsku, Srbsku, Bosně a Hercegovině, Makedonii, Černé Hoře a Kosovu. Slovinsku se nevěnovali, jelikož je pro jeho historickou tradici, jakož i přijetí země do EU v roce 2004 řadí mezi státy střední Evropy; absence Řecka je zase odůvodněna tím, že s ostatními státy nesdílelo socialistickou minulost.

Autoři chápou balkánské národní státy jako produkty západní politické kultury stejně tak jako jejich státní hranice a změny, které doznaly od roku 1878 po současnost. Argumentují, že jako hlavní architekt lokálních politických institucí by západní společenství mělo nést taktéž zodpovědnost za vývoj v regionu. Místo toho se Západ snaží svou neschopnost stabilizovat region zastříť nevhodnou rétorikou: (1) balkánské státy si za to mohou samy; (2) na vině je „typická balkánská mentalita“,

predispozice uchýlovat se k násilí a neúnosná etnická a náboženská rozmanitost regionu. Autoři podobné výroky, stereotypy a účelová ospravedlnění ostře kritizují.

Dnešní problémy regionu však autoři nepřipisují pouze nezodpovědné angažovanosti Západu, ale i přetrvávajícímu dědictví minulých režimů a neschopnosti politických lídrů a společnosti se s nimi vyrovnat. Chudoba, nezaměstnanost, politická nestabilita a organizovaný zločin jsou tudíž také důsledkem zvláště mocenských klanů, vertikálního uspořádání moci, hluboce zakořeněného kolektivismu a vadného právního rámce. V překonávání těchto překážek má balkánským státům napomoci vidina budoucího členství v EU. V přístupu EU vůči balkánským státům však autoři spatřují rozpor mezi rétorikou a realitou: upozorňují na nerovné mocenské vztahy mezi západní Evropou a Balkánem, které se stále nemohou vymanit z vleku západních „misionářských, křížáckých a imperialistických“ tradic.

Kniha je rozdělena do jedenácti kapitol. První rozebírá konceptuální rámec knihy, proces demokratizace a ekonomické transformace. Následujících devět kapitol, založených na podobné tématické struktuře (základní fakta, vývoj od 80. let do pádu komunismu, politická a ekonomická transformace, vládnoucí politické strany a reformy, závěry a doporučení), se věnuje jednotlivým zemím. Závěrečná kapitola se kriticky ohlíží za integraci balkánských států do západních struktur; autoři v ní rozpracovávají svou tezi o neadekvátním a rozporuplném přístupu Západu.

Sedmnáctiletý výzkum se odráží jak v objemu publikace (620 stran), ačkoli ta díky své pečlivé strukturovanosti a úsporné stylizaci nepůsobí nepřehledně ani příliš rozvláčně. Text je provázen značným množstvím tabulek (výsledky voleb a ekonomické ukazatele), mapou Balkánu, seznamem zkratk, jmenným rejstříkem a shrnující převážně anglofonní bibliografií.

Jakub Šimák

Ebru Boyar, *Ottomans, Turks and the Balkans: Empire Lost, Relations Altered*. London: I. B. Tauris, 2007, 243 s.

Ztráta Balkánu po válkách druhé dekády dvacátého století a následném rozpadu Osmanské říše neznamena pro osmanské Turky pouze ztrátu teritoria, ale i dosaďadní identity. Pociť nespravedlnosti a bezpráví, vyvolaný touto ztrátou, si s sebou osmanští/turečtí intelektuálové přenesli i do Turecké republiky, která se až na malou evropskou část rozprostírala v Anatolii – ve znovuobjevené „duši“ moderního tureckého národa formovaného Mustafou Kemalem.

Kniha Ebru Boyarové, zabývající se oficiální propagandou a historiografií pozdní Osmanské říše a Turecka, je analýzou vývoje vztahů mezi tamními intelektuály a Balkánem a tím, jak ztráta tohoto území ovlivnila jejich nazírání sebe sama a v neďposlední řadě také vztahy nově vzniklé republiky se světem. Autorka vychází z analý-